

ment la variant *recoldar* en el verb: «Pasquino, qui estava *recoldat* après de la sàlvia ---», parlant de dos amants en col·loqui en un jardí, *Decam* IV, § 7, 267.23 (trad «al gran cesto della sàlvia *riolto*»). La forma normal es troba no sols des de JoMartorell, sinó ja en StVicentF, referint-se a l'altar: «vosaltres, malastrucs de hòmens, *recolzau-vos-hi!*» (*Serm* III, 258.15). *Recolzada*, *recolzador*, -ora, -adura, -ament, *recolzant*, *recolze*, V. *colze*

Recomanable, *recomanació*, *recomanar*, V. *manar* 10
Recomanda, invenció de diccionaris sense valor *Recomendar*, V. *manar* *Recomençar*, V. *començar* (INICIAR) *Recompartir*, V. *part* *Recompensa*, *recompensació*, *recompensar*, *recompensó* (< **recompensao*, <-ATIONE), V. *pes* *Recomplir*, V. *omplir* *Recom-* 15
pondre, *recomposició*, V. *pondre* *Recomptar*, *recompte*, V. *comptar* *Reconcentració*, *reconcentrar*, -at, V. *centre* *Reconciliació*, *reconciliador*, *reconciliar*, *reconciliatori*, V. *consell* *Reconco*, *reconcolit*, V. *recololit* i *acocolit* (COLGAR) *Reconcomit* (*Canyis-* 20
saes, p. 65), V. cast *reconcomo* (DECH, COMER, CARCOMA) *Recondir*, *recondit*, *reconditori*, V. *escondir* *Reconducció*, *reconduir*, V. *dur* *Reconegut*, *reconeixement*, *reconeixença*, *reconèixer*, V. *conèixer* *Reconfort*, *reconfortador*, *reconfortant*, *reconfortar*, V. 25
fort *Reconqueridor*, *reconquerir*, *reconquesta*, V. *questió* *Reconquillar*, V. *recoquillar* *Reconquista*, *reconquistador*, *reconquistar*, V. *questió* *Reconsagrar*, -grat, V. *sagrat* *Reconsell*, V. *consell* *Reconstituïció*, *reconstituent*, *reconstituir*, V. *estar* *Recons-* 30
trucció, *reconstruir*, V. *destruir* *Recontament*, *recontar*, V. *comptar* *Reconveniçó*, *reconvenir*, V. *venir* *Recopiar*, V. *cop* *Recopiar*, V. *còpia* *Recopilació*, *recopilar*, V. *pila* *Recopit*, encreuament de *recollit* amb *ajupit* *Recoquillat*, sobretot emp., i familiarment en 35
altres llocs: «quant cluca els ulls el veu tot *recoquilladet* a dintre de la seva panxa, com el pinta el llibre» (Coromines, comentant l'embaràs d'una dona gràvida, carta de 1902), del fr. *recoquillé* (CARAGOL, notes 10, 13, 2, 3); a Campmany i Olot hi ha qui diu *reco-* 40
quillat confontent-ho una mica amb *recargolat* *Recor*, V. *cor* *Recorbar*, -at, V. *corb* II

RECORD, bal, emp 'anyell tardà', 'bagot de raïm', d'un ll vg RE-CORDUS derivat del ll. CORDUS 'tardà' 45
que s'aplicava especialment als anyells, i s'estengué als raïms que, apareixent tardanament, eren oblidats en la verema Veg. CORDER (II, 933b35 i 934a8-13), on es parla del prov *recourdoun* i llgd *regor* «Record: anyell tardà, o sia nat quan els primerencs ja són gros-

sos», MAnSalvà, gloss de la seva trad de *Mireia Manacor record* i *recordell* 'xai tardà' (BDLC VII, 55). Emp *recordells* «raïms migrats, que surten a l'extrem de les tòries; frase: *petit com un recordell*» Llers (anotat per P Coromines, 1898) Ross *rəkòrs* 'raïm oblidat pels veremadors' Llupià, 1960. Cf. sic. *riurduni* (Mistretta), calabr. sept. *curdascu* «agnello tardivo» (Pagliaro, ARom XVIII, 374)

DERIV: *Recorda*. *Recordell* (mena de raïm) (AlcM). *Recordera* *Recordellar* *Recordí*; *recordina*; *recor-* 60

dinar.

RECORDAR, del ll RE-CORDARI 'tenir record d'alguna cosa', derivat de CÖR, CÖRDIS, 'cor' □ 1ª doc: c. 1330, Muntaner.

En la nota sobre *acordar* i *concordar* (COR II, 917a21-55), i a l'article RECORDAR del DCEC/DECH (IV, 826b16-827a26), ja explico tot l'essencial sobre l'etimologia del nostre verb, i descabdello l'explicació de la seva evolució històrica. Ací ho documentarem més amplament.

L'acc. avui i sempre predominant, 'tornar a la memòria', 'retenir-li-hi', 'retornar-li-hi a algú alg c', ja la tenim en la crònica de Muntaner. quan, acabant d'escriure el «Sermō» en vers dirigit als expedicionaris que parteixen a la conquesta de Sardenya (1323), explica «aquest sermō tramís jo al Sr. Rei e al Sr infant N'Anfós, per ço que s *recordassen* d'aço que faia a ells mester que faessen, e jatsecfós que l meu consell no era bastant, almenys a fer *recordar* les coses era bo», si bé en la segona frase hi va mesclada la noció de 'fer-se'n ben capaç, recapacitar', com ho mostren els mots que hi afegeix: «que un consell aporta altre mello, con casun hi diu pro e en contra» (§ 272, Casac. VIII, 18 6).

En un altre passatge de la crònica té molt més d'això, car allí el sentit és 'repensar-s'hi, reflexionar': el gran Pere, l'«Almogàver reial», empaïtant a l'avantguarda els sarraïns, «volc passar una muntanya», però l'exhorta el comte de Pallars a no perdre contacte amb la ciutatella ocupada: i «la vostra persona ---», «e lo Sr rey era tan escalfat contra los sarraïns, que en res d'aço no li anava lo cor; mas com ell entès ço que ells deyen, *recordà s* e pensà que axí era veritat, sí que aturà al peu de la muntanya e --- tornaren-se'n a Alcoll» (§ 1, 117.3)

Intensificant-ho, en frase negativa s'acosta quasi al matís de 'perdre els sentits'; i en la positiva, a 'tornar en sí': «lo Emperador tramès per lo Capità, e ell --- trobà l que s vestia; e la Princesa era venguda per ser vir-lo, y stava en gonella de brocat e no portava drap en los pits --- Tirant --- fon admirat de veure tanta singularitat en un cors humà com --- en ella se mostrava. L'emperador li dix --- sia presta la vostra partida--- Tirant stava alienat, que no pogué parlar, per la vista de tan singular dama; e havent stat per bon espay, *recordà s*, e dix ---Pensant en los turcs --- no he comprès lo que dit me haveu---. --- L'emperador admirat --- car per spay de mi' ora stigué sens *recort*, e tornà-li a dir lo emperador ---» (Ag. III, 66).

Tanmateix la idea de remembrança o memòria, ja apareix a cada pas, des d'abans de 1400: «entenen ésser gran felicitat --- *recordar* moltes cançons ---», BMetge, *Somni*, 122.27 (més extens en RIM); «--- fora --- estava de tot *recort* ---», id (§ 233, Ri, 683.11, més extens en RAPAR); «prega a Déu que m destrovesque la tua memòria del meu cor, en manera que jamés no m *recort* de tu», *Eximplis* (recull Ag II, 49).¹

Molt genuïna i antiga és la construcció amb subjecte